

От какво се прави либада

Затревява се с тревно семе или се подреждат готови чимове. Препоръчително е последното затревяване със семе за вегетативния сезон да се направи в рамките на септември, за да успее тревата да поникне и да я окосим поне веднъж, преди температурите да паднат трайно и да забали сняг. Ако затревяваме с чимове, можем да го направим и по-късно, но все пак при минимална температура 5-7 градуса, за да могат чимове да се вкоренят преди зимата. И в двата случая първо трябва да се обработи теренът: почвата се прекопава на около 20 см дълбочина, разрохва се

и се поравнява с гребло. След това тревното семе се разхвърля равномерно, по 25-35 г/кв.м. Заедно с него е добре да се разхвърли и комбинирана тор NPK (азот-фосфор-калий), която да подхрани бъдещата трева и да ускори поникването ѝ. За да се получи гъст и равномерен тревен килим, добре е да се прибегне до тревни смеси, съчетаващи няколко тревни вида. (Има различни тревни смеси, които се използват в зависимост от специфичните условия на дадено място: за сянка, за сух климат, за тежки почви, за издръжливост на утъпкване и т.н.) След като се разхвърли, тревното

семе се „зачуква“ с гребло на дълбочина 2-3 см. Отгоре се разпръсква тънък слой пясък и повърхността се валира. Затревяването наесен има предимството, че спестява от поливането. Иначе поливането до поникването на тревата и 2-3 седмици след това трябва да е „на гъж“, за да не се изровят семената. Честотата на поливане на младата трева е такава, че да не се позволи на почвата да изсъхне. Първото косене се прави, когато тревата достигне височина десетина сантиметра. Тогава тя се подрязва по-високо - на около 5-6 см, за да не се отскубнат все още младите и слаби коренчета.

игра на английска морава

Тревата внася свежест и усещане за природа и в най-урбанистичната градина. В едни случаи се търси чисто декоративният ѝ ефект, в други - функционалността и издръжливостта ѝ.

Утринна тревна рисунка в Градината на росата (Dew garden) в Англия

Изразителна скулптура от трева и стомана в белгийска градина
Долу: Тази двойна тревна спирала, създадена за Cite des art de Paris през 1991 г., цитира класическия френски градински партнер

След това можем да косим на 2-4 см. Ако искаме ефект веднага, затревяваме с готови тревни чимове. Върху добре обработения и поравнен терен разстиламе чимове, подреждаме ги, така че да няма празнини, след което валираме и поливаме обилно. Освен на равни и леко наклонени терени тревна повърхност може да се направи и на по-стръмни места. При наклон на терена около 30% към тревната смеска се прибавят хумусна почва, торф или целулоза, за да се улесни закрепването на семето към склона, както и растежът. Ако теренът е с наклон над 30%, върху затревената повърхност с помощта на специални устройства се разпръскват битумни емулсии или други разтвори, които образуват тънък филм, предпазващ от ветрова и водна ерозия. Ако наклонът е почти отвесен, затревяването се прави само с чимове.

Като килим

Интензивно поддържаните тревни площи се косят редовно на 2-4 см височина. В периода на усилен растеж и при обилно поливане и торене се коси на всеки 5-7 дни, а през есента и ранната пролет - на десетина дни. Последната коситба се прави докато средата на октомври, за да може тревата да се зазими при височина 5-7 см. По-малките площи, до около 200 кв.м, могат да се косят с електрическа косачка. За по-големите поляни се препоръчва бензинова, която е по-мошна, а и не ограничава с кабел. Бензиновите косачки са подходящи за косене и на площи с наклон до 30%. Теоретично те биха могли да косят и при по-голям наклон, но физическото усилие и вниманието, което трябва да се отдели, за да не се смесят бензинът и маслото в косачката по време на косенето, са големи. Затова за наклон над 30% се предпочитат електрическа косачка. За много големи наклони, над 50%, са подходящи електрически или

бензинов тример или коса. Докато тревата е млада или когато плевелите са малко, махането им трябва да става ръчно. При пораснала трева и повече плевели се пръска с избирателни хербициди. Торенето се прави на всеки 3-4 седмици от май до септември, желателно е с комбинирана тор NPK, защото амониевата селитра може да изгори тревата, ако не се полее →

Вълнообразно оформените
тревни пространства
пред замъка Gottesaue в Германия
Долу: 120-годишният явор
и заобикалящата го тревна
геопластика от Сценична
светлина (Limelight) в Англия

обилно след торенето.

Временни рисунки

Прост, но ефектен начин да експериментираме с една поляна е да нарисуваме временни шарки по нея. Те се правят, като се коси на различен режим, например на различна височина в сравнение с „фона“, т.е. останалата трева. А още по-просто, без никакви специални машини Крис Парсънс декорира поляната в Градината на росата (Dew garden) в Айлсбъри, Бъкингамшир, Англия, използвайки сутрешната роса. Той става преди изгрев слънце и с голяма текстилна четка върху ниско окосената трева рисува абстрактни форми. Огрети от ранната утринна светлина, те траят от три до пет часа. Крис открива техниката случайно една сутрин през 1991 г. и досега е постигнал голямо разнообразие от рисунци, които

снима от едно близкостоящо дърво. Твърди, че изглеждат най-красиво на слънце, защото тогава росата блести.

Тревни геопластики

Вълнообразно оформени през 2003 г. тревни пространства водят към замъка Gottesaue в Карлсруе, Германия, реставриран през 1980 г. и сега музикално училище. С този декоративен елемент проектантите Клан и Сингър акцентират върху пространствените характеристики на мястото. Усецането за простор по принцип е доминираща тема в работите им. Те експериментират с архитектурните и градинските форми, извършвайки емблематични ландшафтни жестове. Според тях дизайнът може да е повече или по-малко скъп, но простотата в него е задължителна.

Известната инсталация Сценична светлина (Limelight), направена за Фестивала Уестънбърт в Англия през 2003 г., се състои от едно дърво и от заобикаляща го пръстеновидна тревна геопластика. Целта на дизайна е да привлече вниманието върху скромния като растителен вид, но огромен по размери 120-годишен явор в Националния английски арборетум.

Пръстенообразната геопластика дефинира пространството около избраното дърво така, че да се оформи миниатюрен амфитеатър. За да не затруднява допълнително насипаната пръст гишането на корените, тя е изместена встрани от центъра на дървото. Идеята на Дейвид Майер и Рамзи Силбърбърг е да позволят на дървото просто да си бъде дърво, а светлината да даде възможност на останалите елементи на проекта да се самоизразят. Тези дизайнери създават, а не просто декорират пространства, акцентират върху експерименталния, а не върху изобразителния аспект на ландшафта. Работят върху детайлите, без да изпадат в орнаменталност.